

Aktuárské vědy

Zprávy

Aktuárské vědy, Vol. 4 (1933), No. 1, 62–64

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/144595>

Terms of use:

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

obsahující konečné výsledky prací této komise. Jelikož zpráva je psána v řeči nám nepřístupné, je nám tím více vítanější tento článek velmi výstižně a podrobně referující. Výsledné tabulky (značka R 32) jsou tím zajímavé, že jsou to vlastně tabulky úmrtnosti předpokládané pro pětiletí 1951—1955 odvozené extrapolací ze zkušeností pětiletí od 1851 do 1928. Pro vyrovnání zvolena Gompertz-Makehamova formule.

Práce komise obsahuje řadu velmi zajímavých poznatků. Tak zjistilo se, že úmrtnost mužů se stále přibližuje úmrtnosti žen. Fakt tento došel výrazu v tabulkách tak, že pravděpodobnosti úmrtí u obou pohlaví až do 6. roku jsou stejné, načež od 7. roku je pravděpodobnost úmrtí muže rovna pravděpodobnosti úmrtí ženy o rok starší. Komise také podrobně se zabývala příčinami úmrtí a také při odhadu vývoje úmrtnosti v budoucnu k nim přihlížela.

H. Wyss: *Kleine Bemerkung zum Zinsfussproblem*. Přibližné výrazy pro a_x při změně úrokové míry odvozují se pravidelně z Taylorovy řady. Autor odvozuje jinou řadu pro a_x , která taktéž může sloužiti za podklad dalších výpočtů.

M. Jacob: *Über die Charlier'sche B-Reihe*. Autor podává přímý důkaz možnosti rozvoje rozdělovací funkce v řadu Charlier-Jordanovu a zobecňuje kritérium konvergence takové řady. A. Z.

Das Versicherungsarchiv. V červenci 1930 počal ve Vídni vycházeti měsíčník uvedeného jména, určený pro otázky pojištění jak soukromého, tak veřejnoprávního. Časopis, který nyní již dokončuje třetí ročník, věnuje dosti pozornosti a místa také otázkám nejen pojišťovací matematiky, ale i statistiky, pokud ovšem souvisí s pojišťováním. Vedle starších, známých jmen — připomínáme jen namátkou Breuer, Goldziher, Tauber — objevuje se tu celá řada jiných, většinou mladších autorů, přinášejících mnohdy zajímavé věci. Dostí místa bylo také věnováno otázkám stavebních spořitelén, které i u nás byly asi před rokem aktuální. Články nematematické mají význam spíše jen pro rakouské a německé poměry.

Versicherungsarchiv má dobrou typografickou úpravu a jeho předností je přesnost, s jakou se dodržují termíny vyjítí jednotlivých čísel. A. Z.

ZPRÁVY.

Švédské sociální pojištění. V dubnu m. r. přednášel v Sociálním ústavě ČSR za předsednictví prof. dr. Schoenbauma o některých otázkách švédského sociálního pojištění p. Harald Cramér, profesor university ve Štokholmu a referent královské komise pro reformu švédského sociálního pojištění. Ačkoliv systém švédského pojištění sociálního i jeho organisace se značně liší od našeho, přece jen jsou některé otázky mající pro naše poměry značný význam. Ve Švédsku je trojí druh sociálního pojištění, a to pojištění úrazové, pojištění nemocenské a invalidní a starobní pojištění pensijní, z nichž každé je organisacně, finančně i legislativně samostatně vybudováno.

Úrazové pojištění dělnické je na základě zákona z r. 1916 povinné; provádí je jednak státní úrazová pojišťovna, jednak řada pojišťoven soukromých. Příspěvky platí celé zaměstnavatel; úhrada spočívá jako u nás na systému krytí úhradových jistin napadlých důchodů. Dříve byla u úrazového pojištění karenční doba 36 denní, která však v poslední době byla

odstraněna; odstranění její vedlo ale k značnému finančnímu zatížení jmenovitě u pojišťoven soukromých, takže se uvažuje o nové reformě.

Nemocenské pojištění bylo upraveno zákonem z r. 1910; pojištění je dobrovolné a provádí se u celé řady států uznaných pokladen. Počet jejich nebyl nijak omezen a každá pokladna splňující určité formální předpisy mohla provádět nemocenské pojišťování. Pokladny jsou úplně autonomní, stát vyhradil si jen dozor; stát mimo to poskytuje k dávkám nemocenského pojištění nižší příspěvek. Uznaných pokladen je veliký počet, z nichž velká většina jsou malé ústavy. Silná konkurence vedla k neustálému snižování pojistného, ovšem na úkor dávek, a měla za následek špatný finanční stav většiny pokladen. Před několika měsíci byla proto říšským sněmem schválena novela, která jednak zavádí značné organizační zjednodušení, jednak upravuje dávky. Celá země dělí se distrikty a v každém je jediná diskritní pokladna; v diskriktech jsou jen místní pokladny s územně vymezenou působností. Každý pojistěnc je členem jak místní, tak diskriktní pokladny. Dobrovolnost pojištění zůstává, stejně tak úplná autonomie pokladen. Stát provádí toliko finanční a pojistně-matematický dozor. Také minimální dávky byly značně zlepšeny; především byla povinně zavedena léčebná péče, neboť až dosud převážná většina pokladen omezovala se na výplatu nemocenského. Denní minimální nemocenské je 1 Kr a musí býti vypláceno nejméně po dobu dvou let, a to první 3 týdny nemoci místní pokladnou, dále pak pokladnou diskriktní. Dále zvýšen byl státní příspěvek jednotlivým pokladnám, a to odstupňovaný podle počtu členů a podle počtu odškodněných dnů. Tato úprava má býti provedena během příštích dvou let a očekává se od ní úplná sanace a koncentrace nemocenského pojištění.

Pensijní pojištění švédské, prováděné podle zákona z r. 1913, je povinné pojištění všeho obyvatelstva pro případ invalidity a stáří; není tedy omezeno pouze na okruh osob námezdně činných; důvodem k tomu byla silná vrstva malých sedláků a živnostníků. Každý občan — s některými výjimkami, jako na př. státní úředníci — je od 16. do 67. roku povinně pojištěn a platí roční příspěvek 3 Kr až 33 Kr podle ročního příjmu. Předmětem pojištění je důchod invalidní a starobní od 67. roku. Výše důchodu je závislá na výši zaplacených příspěvků a na věku, v kterém byly zaplaceny. Každý zaplacený příspěvek považuje se za úhradový kapitál, z něhož se vyměřuje odpovídající důchod. Po stránce pojistně-matematické je zde tedy úplně dodržen systém odpovídající metodám soukromého životního pojištění. Důchody jsou poměrně nízké, ale za to poskytuje se k nim dosti vysoký státní příspěvek, a to u mužů 225 Kr ročně, u žen 210 Kr ročně. Státní příspěvek ale krátí se, má-li důchodce vlastní příjem převyšující 50 Kr ročně; naproti tomu zvyšuje se, má-li důchodce děti. Pojištění provádí ústřední pojišťovna prostřednictvím místních úřadoven.

Zvolený systém vede k tomu, že v prvních letech trvání pojištěných důchody jsou úplně nedostatečné, takže pojištění neplní své sociální poslání; do jisté míry je tato vada ale vyvážena státním příspěvkem. V roce 1931 vyplaceno bylo na důchodech 3 mil. Kr, na státním příspěvku 53 mil. Kr; jmění Ústřední pojišťovny koncem roku 1931 bylo 550 mil. Kr a roste asi o 50 mil. Kr ročně.

Proti dnešnímu stavu pensijního pojištění uvádějí se mnohé námitky. Především je to fakt, že důchody jsou velmi nízké; dále okolnost, že není ani důchodů sirotčích ani vdovských. Vdané ženy, které nemají vlastního ročního příjmu, zařazeny jsou v nejnižší třídě, takže mají nárok pouze na malý důchod. Uvádí se dále, že ženy vůbec jsou při dnešním systému značně poškozeny. Vážné námitky pak jsou proti paušálnímu zkrácení státního příspěvku v oněch případech, kdy důchodce má vlastní příjem. Jednak

psychologicky vzato má toto ustanovení špatný vliv na snahu pojištěnce, zabezpečiti se nějak vlastní silou, na př. šetřením, nebo pojištěním soukromým; hlavní ale námitka je, že znemožňuje téměř dobrovolné pensijní zaopatření zaměstnanců se strany zaměstnavatele. Jsou dále hlasy, které se ozývají proti dnešnímu systému i pokud se jeho finanční strany týká a vytýkají mu silnou tesauraci.

Před třemi lety byla proto vládou dosazena komise, která má celou otázku a všechny námitky i podněty prostudovati a připraviti nové řešení. Komise skončila již první díl svých prací, a to statistická šetření a pojistně-matematické výpočty potřebné pro konečné rozhodnutí. Stručný výtah z nich s potřebnými tabulkami „Tables for invalidity — and old age Insurance“ byl již r. 1930 dán členům devátého aktuárského sjezdu ve Štockoholmě. Podrobně studovány byly dále různé systémy úhrady, při čemž bylo hlavně dbáno budoucího pravděpodobného vývoje populace. Další práce komise půjde na podkladě těchto úvah rychle kupředu, avšak příprava konečného návrhu vyžádá si přece jen ještě delšího času. *A. Z.*

Koncentrace pojišfovnictví není jen u nás důležitou otázkou, ale snad v celém světě. I v klasické zemi pojišťování, v Anglii, jevila se a dosud se jeví potřeba zmenšení počtu pojišťoven. V letech 1909 až 1928 přestalo ve Velké Británii existovati 43 pojišťoven; fondy těchto likvidujících pojišťoven v oboru životního pojištění činily téměř 75 mil. L. Nově vzniklé ústavy v této době sice nevyrovnaly úbytek, takže celkový počet pojišťoven klesl; přesto ale je podle názoru anglických odborníků nezbytně nutné další zjednodušení, které může přivoditi jen účelná koncentrace ústavů.

A. Z.
